

Under sagens behandling i *plenarforsamlingen* den 15. december 1965 blev det *canadiske* forslag vedtaget med 87 stemmer for, 1 imod, medens 5 afstod (res. 2053 A). Det *tunesiske* forslag blev vedtaget med 93 stemmer for, 1 imod, medens 7 undlod at stemme (res. 2053 B).

Det særlige politiske udvalgs beretning: A/6158.

Apartheid-spørgsmålet.

(Dagsordenens punkt 36).

Det særlige politiske udvalg behandlede apartheid-spørgsmålet på i alt 14 møder i tiden 29. november—10. december 1965. Trods en formel opfordring fra udvalgets formand var Sydafrikas delegation ikke til stede under forhandlingerne, idet FN's befattning med spørgsmålet efter sydafrikansk anskuelse er ulovlig i henhold til Pagtens art. 2, stk. 7.

Debatten fandt sted på grundlag af en beretning afgivet i august 1965 af det særlige apartheid-udvalg, som generalforsamlingen nedsatte i 1962. I denne beretning, hvori udvalget henstiller, at det udvides, anbefaler det bl. a. økonomiske foranstaltninger mod Sydafrika, løsladelse af ofrene for raceadskrimination og undertrykkelse, støtte til disse, herunder gennem oprettelse af en særlig FN Trust Fund for frivillige bistandsydelse, undersøgelse af behandlingen af fanger og fremme af særorganisationernes og ikke-statslige organisationers samarbejde til løsning af apartheid-spørgsmålet.

Formanden og rapportøren for apartheid-udvalget, ambassadør Marof Achkar (Guinea) og generalmajor Khatri (Nepal), indledte debatten og fremhævede, at situationen i Sydafrika er blevet forværret år for år, fordi den sydafrikanske regering har fortsat sin skæbnesvangre raceadskillelsespolitik trods hele verdens fordømmelse og krav om dens ophør. Dette skyldes i første række, at Sydafrikas større handelspartnere ikke har efterlevet Generalforsamlingens rekommandationer vedrørende boykot af republikken. En løsning af problemet måtte forudsætte, at FN's medlemsstater anerkendte, at situationen i Sydafrika var en trussel mod den internationale fred, og at

tvangsforanstaltninger i medfør af pagtens kapitel VII var påkrævede.

Ambassadør Achkar omtalte især det nære handelssamkvem mellem på den ene side Sydafrika og på den anden side Storbritannien, USA, Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland og Italien, og beklagede de syd-afrikanske forbindelser særlig med Japan, der ønskede indvalg i Sikkerhedsrådet som en af repræsentanterne for de afro-asiatiske lande. Han rettede et angreb mod Frankrig for at udnytte det tomrum, der var opstået ved Storbritanniens og USAs delvise standsning af våbenforsendelserne til Sydafrika.

De efterfølgende indlæg genspejlede de velkendte meningsforskelle med hensyn til bedømmelsen af situationen i Sydafrika. En række *afro-asiatiske* og *kommunistiske* talere, bl. a. fra Ghana, Somalia, Æthiopien, Algeriet, Jordan, Iran, Afghanistan, Sovjetunionen, Polen og Ungarn karakteriserede således atter situationen som værende en trussel mod freden, der kun kunne afværges ved gennemførelse af tvangsforanstaltninger, og gentog fordømmelserne af Sydafrikas større handelspartnere, samt krævede alle våbenforsendelser til republikken indstillet øjeblikkeligt. Endelig blev det anbefalet, at en olieembargo burde være den indledende sanktion imod Sydafrika, således som det var tilfældet i forhold til Syd-Rhodesia.

Sovjetunionen angreb NATO for at levere våben til Sydafrika og påtalte de store investeringer, som var gjort i republikken fra britisk, amerikansk, vesttysk og anden side. *Ghana* placerede ansvaret for apartheid-politikens fortsættelse hos de tre stormagter i Sikkerhedsrådet, der afslog at iværksætte sanktioner mod Sydafrika. *Cameroon* hævdede, at Generalforsamlingen måtte kunne vedtage bestemmelser om sanktioner i kraft af sine residuelle beføjelser, hvis Sikkerhedsrådet ikke kunne nå til enighed om sådanne foranstaltninger.

Fra anden side, navnlig *britisk* og *amerikansk*, erklærede man, at situationen i Sydafrika, omend fordømmelig, ikke på nuværende stadi udgjorde en sådan trussel mod freden, at tvangsforanstaltninger var berettigede eller nødvendige. *USA* tilføjede, at den amerikanske regering nøje havde efterlevet FN's resolutioner vedrørende en våbenembargo af Sydafrika og havde afslået betydelige sydafrikanske våbenordrer.